

BUDAHEGYVIDÉKI EVANGÉLIKUS GYŰLEKEZET

ÉGIGÉRŐ

25. évfolyam 1. szám

2021. április - Húsvét

20 ÉVES A BUDAHEGYVIDÉKI TEMPLOMUNK

2001-2021

Húsvéti harangszó

A Kék Golyó utcában futó gépkocsik zajába, az arra sétálók beszélgetésébe egy ideje olykor-olykor templomi harangszó is vegyül. Ismeretlen volt itt eddig ez a hang – talán távolabbról, a Városmajorból vagy újabban a Böszörményi útról sodorta ide a kószaszellő. Most közelebről, jól hallhatóan, hívogatón szólal meg. Az autósok nem fékeznek le, de a járókelők meg-megállnak és keresik, vajon honnan érkezik.

Újonnan épült evangélikus templomunk tornyának harangja ez. Új helyen, de a Tartsay Vilmos utcában megszokott, régi hangján hívogat istentiszteletre, testvéri közösségbe, a napi hajszából való elcsendesedésre, lelki elmélyülésre. Ha kicsiny is, nem hivalkodó, hangja az apró kerti harangláb után a magasabb torony tetejéből, reméljük, messzebbre elhallatszik majd – akár a húsvéti harangkondulás. Mikor hangzott először húsvétkor harangszó és mely táján a keresztény világnak – nem valószínű, hogy krónika őrzi. Mikor hallatszott a hegyvidéki evangélikus közösségben, szeretett gyülekezetünkben – erre a köztünk élő kortársak is emlékezhetnek még. Most újra megszólal, Isten közelébe hívva-vonzva időst és fiatal. Ahogy a hang áthatol a levegőn és a harang szava eljut értelmünkig, szívünkig, húsvétkor úgy törte át Krisztus az ég zárt ajtaját (EÉ. 149.). János evangélista írja: „Bár az ajtók zárva voltak, bement Jézus, megállt középen, és ezt mondta: Békesség néktek” (Jn 20,26).

Bezárt ajtók... Vajon mögégük hatol-e, átszűrődik-e rajtuk a húsvéti harangkondulás? Vajon át tudja-e törni őket a feltá-

madott Krisztus? Ma azon tanakodunk inkább, hogyan tudnánk biztonságosabban bezárkózni, szigorúbban őrizni azt, ami a miénk. Az előtt tárunk ajtót, aki, ami nem jelent felesleges kihívást, terhet, odaadást, anyagi, lelki és idői áldozatot. A húsvéti harangszó kimozdít megszokottságból, unott egy helyben maradásból, fáradt tétováságból, békétlenségből, közönyből és magányból és más programokra indultunkból is hívogat a nyitott templomkapuk felé. Az idei Nagyhéten és Húsvéton immár új Budahegyvidéki Evangélikus Templomunk várakozón nyitott kapuja felé is hív. Vajon eljut-e hozzánk új lelki otthonunk régi harangjának feltámadást üdvözlő, ünnepi áhítatra szólító szava?

Bácskai Károly lelkész

(Megjelent az Új Templom című gyülekezeti újságban 2001 tavaszán.)

Építés után, szentelés előtt

Szelíd, vonzó, nem hivalkodó külsővel és belsővel, tartós anyagokból, a jövő nemzedéket is szolgáló technikai felszereltséggel hoztuk létre templomunkat és gyülekezeti központunkat. Bízunk benne, hogy mindezt étellel a gyülekezet tölti meg.

A templom és a gyülekezeti központ birtokbavétele nagy változás a gyülekezet életében. Bár hosszú volt a várakozási idő, de hirtelen több fokozatot lépünk előre. Igaz, hogy a fejlődéshez minden lépcsőt végig kell járni, mi most több lépcsőt ugrunk! Ennek veszélyeire – az örömök mellett – már most felhívom a figyelmet.

Senkit se ne tévesszen meg a tágasság, a jól felszereltség, az eddiginél összehasonlíthatatlanul szebb és jobb körülmények. Gyülekezeti központunk nem csak a mának, hanem a jövőnek is épül, és a mi felelőségünk – a nagy lehetőség mellett –, ha már építkezünk, a jövő nemzedékeire, a gyülekezet bővülésére is gondoljunk.

Lehet mondani, hogy kár volt az építkezéssel tipródni, a Tartsay utcában is jól megvoltunk. Lehet mondani, hogy egy ilyen – viszonylag kis – gyülekezethez ekkora létesítmény túlméretezett vagy hivalkodó. Lehet mondani, hogy inkább testvéri odafigyeléssel, az egyház életével foglalkozzunk, mint sem a presbiteri ülésen műszaki csodabogarakkal és forintmilliókkal dobálózunk.

Mi, akik belevetettük magunkat az építkezésbe, azonban úgy láttuk, hogy a gyülekezet lelki életéhez, aktivitásához méltatlan volt az az állapot, amelyben még 5-6 évvel ezelőtt is éltünk. Méltatlan volt ahhoz a sok-sok nagyszerű testvérünkhöz, akik a polgári életben mind hivatásukat, mind

emberi tartásukkal kitűntek, és jöttek lelki feltöltődést, erőt és hitet kapni.

Most, hogy átvergődtünk az építkezésen, tudjuk elviselni a jót is, és éljünk vele! Tudjuk használni gyülekezeti központunkat szerény önbizalommal és tekintsük annak, ami: csak keret lelki életünkhöz, hogy itt feltöltekezve árásszuk a világ felé a hitet, a szeretetet!

Az építési tervek letisztulásával igen jó termkapcsolatokkal rendelkező, sok funkciós, igazi gyülekezeti központ alakult ki: tágas, zöld kert, parkolókkal és beszélgető fórummal, harangtorony a régi harangunkkal, igényes burkolatú, szép botlíves templomtér ólomüveg oltárképpel, tágas karzattal (a későbbiekben orgonával), bővíthető térrel, a templom alagsorában külön bejárattal rendelkező, jól elkülönített gyülekezeti termekkel, mosdókkal, konyhával.

A műemlék épületben kazánház, vendéglakás, vendégszobák, egyházi- és lelkészlakás, az alagsorban bevételi forrást biztosító irodák és két garázs található. Az épületegyüttes az utca felől haladva három egységből áll: a régi, felújított ház, a lapostetős nyaktag és a templomépület.

Az építkezés befejeztével a házkapu csak a bérlők és az itt lakók magánbejárata lesz, a gyülekezeti forgalom az alsó és felső kertkapura terelődik. A templom és a gyülekezeti központ főbejárata a vízművek oldali kert felől van. A díszburkolatos előtérrel azonos szinten van a templom, így a mozgáskorlátozottak bejárása is biztosított.

A templombelső arculatát meghatározza a natúr téglafal burkolás, a vörösfenyőből készült fa elemek és az ólomüveg képművészeti alkotások. A padok kialakítá-

sánál a kényelemre törekedtünk, mellőzve a hagyományos formákat. A szószék, az oltár és a keresztelő medence lábazata tömör mészkö.

A templom előtere lépcsőház is: innen lehet a karzatra és az alagsorba jutni, míg jobbra a lelkési hivatal előtérébe érkezünk. A tágas előtérben bonyolódik le a hétköznapi forgalom: ide lépünk be az udvarból, ez várakozó és találkozóhely is egyben. A bejáratnál szemben van a gyülekezeti terem, melynek négyszárnyú ajtaja teljesen kitartható, így az előtérrel közös légtér lehet.

A gyülekezeti terem a templom részére is bővítési lehetőség: Tájolása olyan, hogy az oltárra és a szószékre is hegyes szögben látunk rá. A két tér közti harmonikafalat zárva tartjuk, és akkor nyitjuk ki, ha a templom kicsinek bizonyul. A karzat felső részén alakítottunk ki helyet az orgonának. Készítője a Pécsi Orgonaépítő Manufaktúra Kft., szerződésünk szerint egy év múlva adja át a hangszert.

Az alagsor az északi oldal felől az udvarral azonos szinten van, így kerekesszékekkel is bejárható. Szélfogón és szélesedő folyosón át jutunk a keresztfolyósóra, innen balra van a tágas előtér és a nagy gyülekezeti terem (a templom oldaltermével azonos méretű), a konyha és az elektromos helyiség, míg jobbra két ifjúsági terem található (melyből az első tolófallal két részre bontható).

A kert egyik fő ajándéka építkezésünknek, szeretnénk azt gondozottan tartani és jól kihasználni, példamutatóan az egész környék számára. Virágos kertként a gesztenyefa köré telepített földlabdás fal szolgál. A templom mögötti részen játszóteret és tűzrakó helyet szándékozunk kialakítani. A kert közepének díszé szép, sudár templomtornyunk (több, mint 20 méter magas), benne a Tartsay utcából áthozott haranggal. Ha megszólal, gondoljunk szeretettel volt kápolnánkra, ahol a gyülekezet felnőtt és méltóvá vált egy igazi templomra.

Jaloviczky Béla másodfelügyelő

(Az írás megjelent az Új Templom című gyülekezeti újságban 2001 tavaszán.)

Lelki otthonom...

A mai vasárnap délelőttjén, amikor is ezeket a sorokat írom, a templomtisztítás történetéről szolt az igehirdetés. Nehéz megmondani – hallhattuk –, vajon mit jelentett Jézus számára a jeruzsálemi templom, hiszen hosszú évtizedek kitartó munkája révén, nem sokkal ez előtt készülhetett el. Jézus szent haragtól áthatott szavai és tettei nem egyszerűen a rossz gyakorlat ellen szólnak, hanem ő új alapokra akarta helyezni Isten és ember kapcsolatát. A templom megtisztítása, kiürítése azért történik, mert innentől kezdve a templom Jézusnak, az Isten Bárányának az áldozatát, Isten irgalmát és szeretetét kell, hogy hirdesse. Isten háza tehát ezért lehet minden más helynél kedvesebb, meghittebb, az elfogadást, Isten és a magam megismerését szolgáló hajlék, a transzcendens és immanens találkozásának metszéspontja.

A magam életének eseményein végigtekintve elsőként az anyagyülekezetem, a váci evangélikus gyülekezet templomára emlékezem. Megannyi fontos, a hitemmel kapcsolatos élmény elevenedik fel előttem. Elsőként, amikor kisgyerekként a szüleimmel, nagyszüleimmel az istentiszteleten veszek részt. Sok mindent nem értettem még, de a hétköznapiól eltérő ünnepi ruhán, a közös éneken és az imádságon keresztül akkor érzetem meg először az ünnep ízét, illatát, fennkölségét. A gyermekbiblia-köri alkalmak, a konfirmáció meghatározó élménye, az első úrvacsoravétel, azután az ifjúsági alkalmak és a rendszeres istentiszteleti zenés szolgálatok ezt az élményt tették még személyesebbé, mélyebbé, tu-

datosabbá. Itt kaptam meg lelkési szolgálatra való elhívásomat, itt vált világossá, merre folytatom majd felnőtt életemet. A gyülekezet lelkészei: Bachát István, akit nyugdíjba vonulása után Detre János követte, meghatározó módon formálták a teológus éveket. Itt harmadéves koromban prédikáltam először, s ez az alkalom volt életének utolsó szolgálata szeretett konfirmáló lelkészemnek, Bachát Istvánnak. De az egyházi esküvőnk, a lelkésszé szentelésünk életre szóló eseménye is mutatja, mennyi szállal kötődöm ehhez a helyhez.

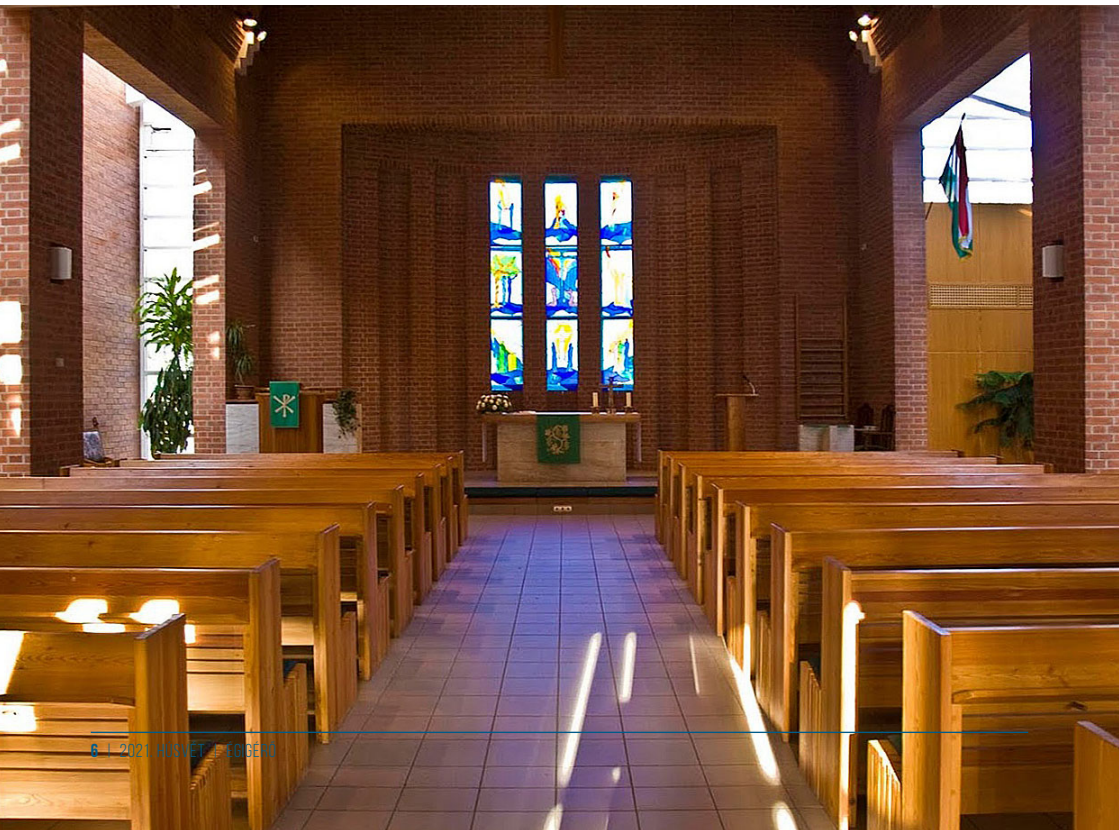
Természetesen még más meghatározó templomokról is mesélhetnék: a pilisi evangélikus templomról, ahol lelkési szolgálatom elkezdődhetett, vagy a vas megyei Meszlen sok évszázados evangélikus templomáról, amelyhez annyi nyári tábor, esti evangélizáció alkalmat köt. És persze a közelmúltból az El Camino emblematikus helyei, Burgos vagy Leon, vagy éppen Santiago de Compostela, amelyekben a kulturális vagy felekezeti különbségek ellenére, zarándokként otthon érezhettem magam.

És végül, de semmiképpen sem utolsósorban ott van a mi szeretett, budahegyvidéki templomunk, amelyhez immár több, mint tizennégy éves szolgálat köt. Nem tudom megszámolni, hányszor meséltem ennek a templomnak a történetéről az ide betérőknek: a Tarsay Vilmos utcai kápolnáról, a sok évtizedes vágyról, ami a közösségben élt, az építésről, vagy a gyülekezet akkori elkötelezett templomépitő bizottságáról, felügyelőjéről és másodfelügyelőjéről, akkori püspökünkről, a csodáról, amelyért

mai napig hálát ad Istennek a közösség. Jó ezeket újra és újra felidézni, átélni ezeknek az eseményeknek a különlegességét. Nem tudom megmondani, melyik volt az a pillanat, amikor egyszerre csak azt realizáltam magamban, hogy az első helyet, a lelki otthon helyét átvette ez a hajlék. Nem tudom, de a mostani időszak, az elmúlt egy év még meghittebbé, még személyesebbé tette a templommal való kapcsolatot. Nem egyszer futott át a fejemben a gondolat, milyen csodálatos, különleges, hogy én itt lehetek, hogy ezekben a nehéz időkben ennek a biztonsága, békessége jelen lehet az életemben. Ez volt az első és legfőbb motiváció, hogy ha másként nem lehet, legalább felvételek formájában, de megosszam, mi, itt lakók megosszuk ezt minden ide tartozóval. Tudom, hogy sok templomból sugároznak istentiszteleteket,

miséket, de mégis csak itt vagyunk itthon, mégis csak ez az a hely, amely állandóságával, különleges atmoszférájával a miénk, ahol mi a Feltámadott és Élő Úrral találkozni szoktunk. Ez szenteli meg, ez teszi igazán különlegessé ezt a helyet: a hirdetett ige, a gyülekezet éneke és imádsága, a közösség összetartozásának az ereje. Immár két évtizede vette birtokba a gyülekezet, s ki gondolta volna, hogy jön egy világjárvány, amely, ha időlegesen is, de gyülekezet és lelki hajléka közé áll. Nem tudunk ezen az ünnepen hagyományos módon, több százan összegyűlekezve ünnepelni, hálát adni, de reménységgel a szívünkben mindannyian megtehetjük ide gondolva, imádságra kulcsolva a kezünket: Boldogok, akik házában laknak, szüntelenül dicsérhetnek téged! (Zsolt 84,5)

Keczkó Pál

Húsz éves a budahegyvidéki gyülekezetünk temploma

Régi kapcsolat köt össze a budahegyvidéki gyülekezettel. Teológiai hallgatókként többször részt vettünk az ötszobás lakásban tartott istentiszteleteken. Ez a lakás-templom azzal a sajátossággal járt, hogy a híveknek csak egy része láthatta a másik szobákban ülőket. Szívesen jöttünk azért is, mert a szolgálatában akadályozott Ordass Lajos ny. püspök is ide járt a lelki alkalmakra, aki 1957-ben még személyes kézfogással vette fel 22 fős évfolyamunkat a Teológiai Akadémiánkra.

Régi vágya teljesült a gyülekezetnek, amikor az 1980-s évek utolsó esztendeiben lazult az egyház ellenes hangulat hazánkban, s álmodni kezdtünk az új istenházáról. 1990 után az egykori egyházi ingatlanok tulajdoni rendezéséről és kártalanításáról szóló törvény is megszületett és ez már az anyagi források megnyitását biztosította. Amikor pedig az új építendő templom telke is kijelöltetett, s az alapkövet is lerakhattuk, komolyra fordult – sok imádság meghallgatása után – a tervezés előkészítése, mennyi apró feladat (engedélyek beszerzése, telek-rendezés, anyagiak biztosítása, adakozás beindítása) elvégzése. Következetes biztatásra volt szükség, mert sokan voltak a kételkedők táborában, akik látva az elénk tornyosuló nehézségeket és a közelmúlt rossz emlékeit, nem hitték, hogy felépül az immár 20 éves istenháza.

Az imádságos biztatás mellett békítésre is szükség volt, mert – ahogy a közmondás járja – ahol Istennek hajlék épül, ott a Gonosz is meg akarja építeni a maga kápolnáját. De itt pórul járt s a küzdelmek után veszített. Ez önmagában is spirituális jelzés volt, hogy hívő keresztyén közösség imádkozott és álmodott lelki hajlékért. Bizony egy évtizedre volt szükség, míg megépült Benczúr László Ybl díjas tervező tevékenysége nyomán Holmann Attila kivitelező munkájával a gyönyörű templom.

Ha a biztatás és békítés után a boldogság szóval jelzem a templomszentelés ünnepét, akkor nem esem túlzásba. Csillogó szemek, mosolygó arcok mögött örvendő szívek adtak hálát, hogy megérhették a 20 évvel ezelőtti feledhetetlen ünnepet. Sokan közülük már az örök hazába költöztek, de új nemzedékek fiataljai követik őket az Isten dicsérők és a Jézus követők sorában. Mi pedig most kulcsoljuk kezünket imára, hogy mielőbb vírus mentesen, félelem nélkül nyithassuk meg a húsz éves templom kapuját, s mielőbb hálát adhasunk egészségünkért, az élő Krisztussal és a testvérekkel való közösségért. Bizony időszerű Pál apostol intése: Az alkalmakat áron is megvegyétek, mert a napok gonoszak. (Efezus 5,16)

D. Szebik Imre

Amit mi még nem éltünk át

Ifjúságunk tagjai az egykori ifiseket kérdezték az építkezésről

Interjú Mihályi Norberttel, avagy nosztalgikus fiatalokra és templomunk születésének felidézése

Szia Norbi, akkor kezdeném is az első kérdéssel, ami az lenne, hogy a gyülekezet melyik csoportjához/korosztályához is tartoztál, mikor elkezdődött a templomépítés?

Ezt nehéz elképzelni, de akkoriban az ifjúsághoz tartoztam, ifisek voltunk. Nem úgy voltunk ifisek, mint ti, az eggyel idősebb korosztályan voltunk benne olyan 22-23 éves korom környékén. Ekkor még párhuzamosan két ifióra volt, a mi korosztályunk ment szerdán (Mihályi Szabolcs, Dorka, Jalsoviczky Nóra, Borokai Rita, Réka) és az 5-10 évvel idősebbek csütörtökön. Idővel, ahogy jöttek az egyre fiatalabbak, ez a két csoport újra egyesült. Csináltam gyerektáborokat, voltam a vezetője is meg szimpla segítő is. Akkor ifjú hamvas titánként éltem meg, hogy Bácskai Karcsi idejében vette kezdetét és ment is végbe az építkezés. '97-98-at írunk, a templomépítő bizottság ekkorra már megalakult, ennek is tagja voltam.

Volt egy konkrét személy, akinek a fejéből kiptantant ez? Kinek volt leginkább bele-szólása a folyamatokba?

Nem egy ember ötletén alapult, a gyülekezet minden tagjának elszántsága és érdeke benne volt. Sok ember szaktudása és munkája összpontosult az építkezésben. Mindenki segített, ahol csak tudott. Legelső napirendi pontként alakult egy templomépítő bizottság, ide hívtak meg embereket. Köztük volt Vidovszky Pisti és az építészmérnök tudománya, Müller

Miklós bácsi az akkori felügyelő, Jalsoviczky Béla, de ha jól emlékszem Bogdányi Gábor is a csapat részét képezte.

Mesélsz kicsit a folyamatokról?

1997-98 körül kezdtük el, hatalmas erőfeszítéssel mentünk bele. Mindenki, amit csak tudott ismeretséget, koordinációt, szaktudást beleadott. Volt, aki „csak” süteményt sütött, papírokkal foglalkozott, adminisztrált. Sokan vállaltak részt a fizikai munkában. Én úgy gondolom, a munkálatoknak kettő hatalmas szíve és motorja volt: Miklós bácsi, Jalsoviczky Béla, aki, mint egy tank ment, rengeteg konfliktust felvállalt gyülekezeten belül és kívül is. Béla bátyánk tényleg apait-anyait beletett, semmit nem kímélve. Nagy hévvel vitték ők ketten a vállukon. Ahogy eladtuk az előző gyülekezeti épületet, onnantól sokat kellett stratégiázni. Ki kellett találni, hogy oldjuk meg a kiköltözést, az átmeneti időszakot, hogy még nincs ott minden az új helyen, de lehessen használni. Több mint egy évig átmeneti volt minden: sima székek voltak lerakva, az oltár egy szépen feldíszített asztal volt, azt hiszem fűtés sem nagyon volt, kabátban ült mindenki. Az istentiszteleteket az alagsorban tartották, úgyhogy viccesen azt mondtuk „lent a katakombában”. Közben szinte folyamatosan folytak a munkálatok. Az eredeti telken egyetlen épületet képzelj el, ahol most Paliék laknak. Ez egy viszonylag rossz állapotú, a korából adódóan műemlék volt, úgyhogy sok jogszabályra kellett figyelni felújítás közben (ne változtassuk az anyagot stb.) Ha megnézed, pontosan látszik a

válaszfal a templom és a lakóterület között. 2001-ben letettük az utolsó követ is.

Gondolom ezt nagy ünnepség követte.

Hát igen, nem csak maga az építkezés folyamata lényeges itt, több fontos momentum is történik. A szebbik munka mikor templomszenteléshez eljutunk. Teltházás volt, jól emlékszem ott voltak a presbiterek, maga a püspök, szó szerint nem fértünk be a templomba, volt, aki kint állt. Közvetítette a TV, legalábbis az evangélikus műsorban biztos, hogy benne volt. Zseniális emlék, mikor leraktuk az alapkövet, nyilván az is egy ünnepélyes pillanat volt. Fellépett a gyülekezet zenekara, énekkara.

Tulajdonképpen mi jelentette a legnagyobb változást a régi helyhez képest, amikor felépült a templom?

Az előző, Tartsay Vilmos utcai templomként üzemelő villának földszintjén volt a gyülekezeti terem, a gondnok és az egyházi lakása és az iroda. Az első emeleten volt a templomtér és a tetőtérben az igazgató lelkész lakott. Sokkal kisebb helyen zajlott minden. Az új gyülekezeti központban mindennek megvan a helye, és hatalmas a tér.

Fentebb azt mondtad, hogy „minden konfliktust felvállalva”. Talán volt valami probléma?

Kisebb konfliktusok mindenhol és mindenkiel előfordulnak. Ezeknek a forrása volt például, milyen területeket hogyan alakíts ki, mire van és mire nincs pénz, milyen elektronika legyen, mire van lehetőség, mire nincs. Az elején elképzelésként élt a fejünkben egy urnatemető. Ezt se a szomszédok, se a gyülekezet nem akarta, végül elvetették. Volt egy pillanat, mikor az egész majdnem leállt. A környékbeliekkel nehéz volt megegyezni a templom létrehozásáról. Volt a telken egy garázsosor,

amit meg kellett szüntetni és a használóit kárpótolni. Rendesen bele kellett állni ebbe is és nagy tisztelet, hogy ezt végig vitték. A kivitelezőkkel, mesteremberekkel is adódtak nézeteltérések, mivel össze kellett a szakmákat koordinálni. De ilyen nagy méretű belső viszály egyszer sem volt, hogy „jó akkor hagyjuk az egészet”. Annyi megállás volt, hogy néha elhalt egy-egy elképzelés, vagy új nehézség jött (például műemlékfelújítás). Fórumokat kellett tartani, rengeteg egyeztetési folyamat volt Benczúr Lászlóval, a tervezővel és a kivitelezőkkel, az orgona tervezőjével, belsőépítésszel. Gondold el, mennyi mindent kellett összefogni, leszervezni.

Mesélsz még egy kicsit a pénzforrásokról?

Volt egy lehetőség rendszerváltás után, hogy a gyülekezet építsen egy templomot. El is adtuk a Tartsay utcában az épületünket. Biztos, hogy kaptunk összegeket a Magyarországi Evangélikus Egyháztól, illetve létrehoztunk egy alapítványt (Budahegyvidéki Templomépítési Alapítvány), ahonnan rengeteg adomány folyt be. Külföldi testvérgyülekezetink is támogattak minket. Így lett lassan pénzünk megvenni ezt a Kék Golyó utcai telket és megépíteni a templomot.

Volt valami fő koncepció?

Figyelembe volt véve ennek a szakrális küldetése, fontos volt, hogy hogy nézzen ki, hogy belesimuljon a környezetébe, hogy mit jelképez. A mi esetünkben az is szempont volt, sose felejtsem el: a praktikum, üzemeltethetőség. Nem hiába leválasztható mobilfallal az oldalhajó, a gyülekezeti tároló, kiszolgáló terület. Persze ugyanolyan fontos volt az esztétika és a szépség, ha őszinte akarsz lenni biztos nem olcsó dolog apró vöröstéglákkal kipakolni egy ekkora épületet. Lényeges volt a befogadóképesség, nem túl nagy, de elég tágas

legyen. Egy hagyományos templom minden funkciójával rendelkezik és még egy kis plusszal is, ettől lesz modern. De hát ugye az evangélikus, református templomok soha nincsenek túldíszítve, de megvannak a fontos stíluselemek. Úgy gondolom, szépek lettek az üvegablakok, az oltár kialakítása is egy műalkotás, fagerendázat se semmi.

Milyen érzéseid voltak az építkezés során?

Nyilván fantasztikus, megtisztelő érzés volt egy ilyen építő-teremtő munkában részt venni. Maga egy sima építkezés is jó, de még ha Isten házáról van szó! Számomra ez fennkölt, de hát néha bizony le kell venni a prózai dolgokból is és bele kell állni munkálatokba. Úgy gondolom, az egész gyülekezet extázisban volt. Hogy a megvalósításban is kivehettük a részünket, jobban a miénknek érezzük a templomot. Nyilván jó bemenni például a Mátyás templomba, de megint más, mikor azt mondod, igen, te ennek a születésénél is ott voltál.

Hála és köszönet mindazoknak, akik részt vettek benne és a Jóistennek.

Bognár Helka

Interjú Vidovszky Mártonnal

Hány éves voltál a templom építése idején, milyen szerepet töltöttél be ekkor a gyülekezetben?

Arra emlékeztem, hogy én még a Tartsay Vilmos utcában konfirmáltam, de most utána néztem. 1998-ban volt az alapkövetétel (ami előtt már rendszeresen átjártunk a Tartsay utcából a Kékgyólyba terepet rendezni, gazt irtani stb. Dobó Laci – Marcinéni fia – vezetésével), és 1999 decemberében kezdődött a templom építése, ami kb. 2001 közepén ért véget. Tehát egy cirka 2,5 éves intervallumról van szó. 1998-ban 16 éves voltam. Szinte frissen

konfirmált (2 éve) kamasz. Különösebb szerepet nem töltöttem be a gyülekezetben belül, az úgynevezett „szerdai ifire” jártam, ahol azért jellemzően nálam 5-8 évvel idősebbek jártak, szóval kilógtam kicsit a csapatból, emiatt sajnos a velem együtt konfirmáltak mind lekoptak, valójában én is azt gondolom, azért maradtam meg, mert a családom erősen ragaszkodott a gyülekezethez. 1998-ban aktív és lelkes őrsvezető voltam a 426. Szenczi Molnár Albert cserkészcsapatban, amely papíron máig a Budahegyvidéki Református Egyházközség mellett a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség fenntartásában is áll, gyakorlatilag sajnos a tagok között elég kevés az utóbbi gyülekezethez tartozó. 2001-ben – ekkor költöztünk be az új templomba és gyülekezeti központba – végeztem a segédtszti képzést és lettem rajparancsnok (később csapatparancsnok is). Egyik fő feladatomnak a csapat gyülekezettel való kapcsolatának javítását tartottam, ami talán sikerült is hosszabb rövidebb időre. Pl. rendszeresen a Kék Golyó utcai kertben tartottuk a csapatnapunkat.

Milyen volt az építkezés hangulata?

Mi még túl fiatalok voltunk ahhoz, hogy igazán aktívan részt vegyünk benne, vagy segítsünk az építkezésben, de arra emlékszem, hogy nagyon izgatottak voltunk, mindig néztük, hogy áll az építkezés, és arra is emlékszem, hogy amikor már az épület állt, de még nagyon sok belső munka volt hátra az istentiszteleteket már az alagsori gyülekezeti teremben tartottuk és mindenki tűkön ülve várta, hogy végre a fenti templomban tarthassuk az alkalmakat.

Volt beleszólásokot, hogy milyenek legyenek az új templom közösségi terei, esetleg a kert?

Hát, igazából 16 évesen nem vártam el, hogy legyen, tehát nem volt. Ettől függetlenül az építésekor lehet, hogy egyeztetek a gyülekezettel. Az jutott még eszembe a hangulatról, hogy emlékszem még az iszonyatosan nehéz és szélmalomharcra hasonlító területi egyezkedésekre a helyi lakossági fórumokon, ahol egy-két akadékoskodó figura miatt néha azt gondoltuk sohasem kezdődhet el a templomépítés. Emlékszem, hogy sokaknak a garázsor elbontásával volt baja, illetve a helyi lakosság megfúrta pl. az alagsori urnatemetőt is.

Hogy élted meg, hogy a régi kicsi helyet egy nagy templom váltja fel? Hamar megszeretted?

Nyilván én nagyon kötődtem a Tartsay utcához, hiszen ott nőttem fel, de ez a váltás olyan mértékű minőségi változás volt, hogy mindannyian nagyon örültünk a vadonatúj, gyönyörű, nagy, tágas templomnak! Az egész épületegyüttes hihetetlenül szerethető és praktikus, így nagyon hamar megszerettük.

Szepesfalvy Luca

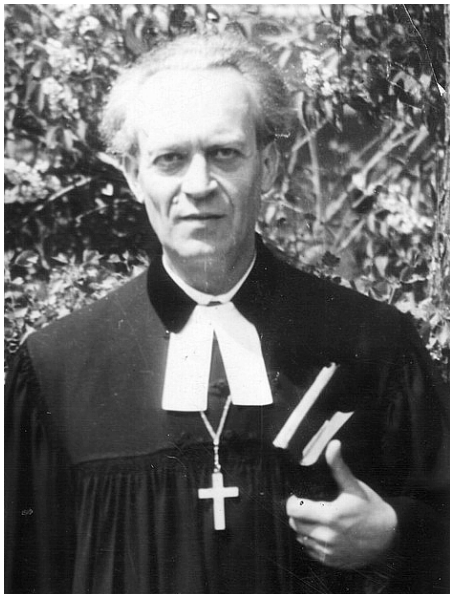
120 évvel ezelőtt született D. Ordass Lajos evangélikus püspök

A Magyarországi Evangélikus Egyház történetének egyik legnagyobb alakja volt *Ordass Lajos* püspök, annak ellenére, hogy püspökségének 33 évéből mindössze 5 évet tölthetett tényleges püspöki szolgálatban, a többi 28 évet kényszerű hallgatásban. Élete szorosan kötődött budahegyvidéki gyülekezetünkhöz. Életének leghosszabb idejét 1951 és 1978 között a kerületünkben töltötte.

Nem csak egyházkormányzó püspökként tisztelhetjük. Lelkipásztor volt a szó legigazabb értelmében: pásztor volt mindazoknak a gyülekezeteknek, ahol lelkészként szolgált, és püspökként pásztor volt papjainak és egyszerű híveinek egyaránt. Ezek mellett teológiai, egyháztörténeti, szépirodalmi és műfordítói tevékenysége is kimagasló.

Február 6-án volt Ordass Lajos születésének 120. évfordulója. Ordass püspök *Wolf Lajos*ként 1901-ben született a Trianoni diktátummal elcsatolt bácskai Torzsa községben. Édesapja kántortanító volt. Az érettségi után az Evangélikus Teológiai Főiskola hallgatója volt, és ezzel párhuzamosan magyart és történelmet is hallgatott a budapesti tudományegyetemen. Tökéletesen megtanult angolul, németül, dánul, svédül, norvég és izlandi nyelven.

1924-ben *dr. Raffay Sándor* püspök avatta lelkésszé, aki erre az ünnepre e szavakkal adta kölcsön neki tartalék Luther-kabátját: „Vedd fel ezt a kabátot, hátha püspök lesz belőled!”

Külföldi tanulmányútja után 10 éven át a ceglédi gyülekezet, majd 1941-től 1945-ig a kelenföldi gyülekezet lelkésze volt. A második világháború alatt 1944 márciusában a német megszállás napján határozta el, hogy családi nevét Wolf-ról Ordassra változtatja. Tiltakozott a zsidók deportálása ellen, üldözött zsidók számára a Svéd Vöröskereszt védelmét biztosította.

21 évi lelkési szolgálatot követően 1945. augusztus 15-én választották meg a Déli (Bányai) Egyházkerület püspökének, a megrendült egészségi állapotú dr. Raffay Sándor utódjának. Az ország és különösen

fővárosunk akkor romokban hevert, és a lakosság ma már elképzelhetetlenül szegény volt. Ordass Lajos emlékiratai szerint az egyhavi püspöki fizetése az inflációs pengőről átszámítva 1 (egy) dollár volt.

Ordass Lajos, immár püspökként ismét ott cselekedett, ott emelt szót, ahol kellett. Tiltakozott a magyarországi németek erőszakos kitelepítése, majd a magyar-szlovák lakosságcsere igazságtalanságai ellen. Mindig az elnyomottak érdekében emelt szót, nem törődve azzal, hogy ennek a személyére milyen hatása lesz.

1923-ban nősült meg, 3 leánya és 1 fia született. 1951-től kezdve Budahegyvidéki Gyülekezetünk tagjai voltak. Két unokája, Czellez Anna és Bakosné Kenessey Erzsébet ma is közöttünk él, és gyülekezetünknek lelkes, szolgáló tagjai: Anna énekkarunknak volt tagja, Erzsike jelenleg is gazdasági vezetőnk és pénztárosunk.

1947-ben alakult meg a svédországi Lundban a Lutheránus Világszövetség, amelynek alelnökévé választották. Észak-amerikai körútján az amerikai evangélikusoktól jelentős anyagi támogatást szerzett a háború sújtotta egyházunk részére. Többek között ebből a pénzforrásból építhették újjá a lebombázott Bécsi kapu téri budavári templomot, és ebből renoválhattak több más, a háború alatt megromgálódott templomot és egyházi épületet is.

A szovjet megszállást követően azonnal, már 1945 májusában megindultak az egyházak elleni támadások. Börtönbe zárták Túróczi Zoltánt, a Tiszai Egyházkerület püspökét, Radvánszky Albert egyetemes felügyelőt, Vargha Sándor egyetemes főtítkárt és számos lelkészünket is. Csaba Gyula péteri lelkészt megkínózták és meggyil-

kolták. Böröcz Sándor körmendi lelkészt koncepciós perben 25 évre ítélték, amiből 6 évet Vorkután, szibériai szénbányában dolgozott, a többi időt itthoni börtönökben töltötte. Lelkészi szolgálatot soha többé nem végezhetett. (Egyik leánya, Böröcz Enikő több éven keresztül gyülekezetünk segédlelkésze volt, sajnos ma már ő sincs életben.)

1948-ban mind az öt egyházi ill. egyházkerületi felügyelőt elmozdították tiszttségéből. Államosították az iskolákat, ami ellen Ordass Lajos, hasonlóan a katolikus és a református egyházak vezetőihez, a leghatározottabban tiltakozott, és amiatt is, hogy az állami szervek beavatkozzanak az egyház életébe. Ezek miatt 1948-ban koncepciós kirakatperben kétévi fegyházbüntetésre ítélték, amit a szegedi és a váci fegyházban töltött. Szegeden 16-an voltak egy cellában, 15 katolikus pap és ő, mint egyetlen evangélikus. Katolikus paptársával való összezártságára a testvéri szeretet és a legnagyobb egyetértés volt a jellemző. Bibliájukat elvették, de mégis a Biblia igéivel bátorították egymást a szenvedések között. Kiszabadulása előtt az állam követelésére az egyházi bíróság megfosztotta püspöki tisztétől. Az egyházi bírók később elmondták, hogy azzal zsarolták őket, ha nem hoznak elmarasztaló ítéletet, akkor Ordassot kivégzik, két lelkésztársát, a szintén teljesen ártatlanul fogvatartott Keken András Deák téri és Kendeh György kelenföldi lelkészt pedig súlyos börtönbüntetéssel sújtják. 1950-ben ennek megvolt a fenyegető realitása. Börtönből történt kiszabadulása után a püspök teljes elszigeteltségben élt Puskin utcai, majd Márvány utcai lakásában.

A szenvedéseket Isten kezéből, kegyelemként fogadta el. Hitére jellemzően egy

1951-ben írt szép áldásának kezdő sorait idézem: „Áldott legyen az Isten, Jézus Krisztus urunk, a kegyelem atyja és minden vigasztalás Istene. Ő megvigasztal bennünket minden szenvedésünkben azért, hogy mi is megvigasztalhassuk azokat, akik bármiben szenvednek.”

1956. októberében – az enyhülés jeleként – Ordass Lajost először az állam, majd az egyház rehabilitálta, és két másik, 1952-ben félreállított püspöktársával, Túróczi Zoltánnal és Szabó Józseffel együtt újból elfoglalhatta püspöki hivatalát. Bebörtönözött vagy internált és kitelepített lelkészeink egy része is kiszabadult, közöttük lelkészi karunk két meghatározó egyénisége, Keken András és Kendeh György is visszatérhettek gyülekezetük élére. Működésük nyomán az egyházi élet fellendült, a templomok újból megteltek, a hitélet megerősödött. Ordass püspököt 1957 nyarán Minneapolisban ismét megválasztották az Evangélikus Világszövetség alelnökének.

1956 és 1958 között Ordass Lajos aktív püspökként hatalmas munkát végzett. A hallgatás éveit utáni első istentiszteletét, legnagyobb örömünkre 1956. október 14-én gyülekezetünk Tartsay Vilmos utcai kápolnájában tartotta. Ezután húsz hónapon keresztül országszerte hihetetlenül sok szolgálatot végzett: 40 vasárnapi istentiszteleten, templomszentelési ünnepeken, avatásokon, konferenciákon szolgált. Gyülekezetünkben is több alkalommal szolgált istentiszteleten, szeretetvendégségen. (Igehirdetéseit „Jó hír a szenvedőknek” címmel később ő maga rendezte kötetbe, amit 1992-ben jelentetett meg az Ordass Lajos Baráti Kör.)

A kádári visszarendeződés következtében 1958-ban azonban Ordass Lajost és püs-

pöktársait ismét félreállították, püspöki tisztüktől megfosztották, és a legjobb budapesti és vidéki lelkészeket, közöttük Danhauser Lászlót, gyülekezetünk lelkészét is gyülekezetükből távoli gyülekezetekbe helyezték.

Ordass Lajos neve tabu volt, sokaknak az volt az érdeke, hogy jobboldali, reakciós püspöknek állítsák be. Pedig ő nem volt sem jobb-, sem baloldali, egyszerűen Krisztus hűséges tanúja akart lenni, és az is volt.

Egyházunk hosszú évtizedeken keresztül hívó püspökeink és lelkészeink hiányától szenvedett. Ordass Lajos 1958-tól 1978-ban bekövetkezett haláláig a Márvány utcai lakásában lényegében házi őrizetben volt, ahonnan hetente egyszer jött el a Budahegyvidéki Gyülekezet vasárnapi istentiszteletére. Látogatóit megfigyelték, és látogatásukat jelentették az Állami Egyházügyi Hivatalnak. Lakásán hegyvidéki lelkészeink, Danhauser László, Ruttkay Elemér és Csenegódy László, mint hívűket, többször meglátogatták, akiket ezért az akkori egyházi felsőbbség többször is megfenyegetett.

A püspök hitét, munkakedvét a mellőzések azonban nem törhették meg. A hallgatás évtizedei alatt igen jelentős irodalmi munkásságot végzett. Több kereszttyén, hitmélyítő művet, elbeszéléseket és számos társadalmi kérdést elemző művet írt. Kiemelkedőek a dán, norvég és izlandi írók műveinek szépirodalmi fordításai. Utóbbiaknak köszönhetően a reykjavíki egyetemről tiszteletbeli doktori címet kapott, amelynek átvételére azonban nem kapott útlevelet. De a legfontosabbak önéletrajzi írásai, amelyeket kéziratban, titokban, kerülő utakon vittek Svájcba, ahol Szépfalusi István bécsi lelkész gondozásában kiadták őket, majd ezek

példányait darabonként bejuttatták Magyarországra, és a lila borítójú kötetek így ismerté váltak az egész evangélikus egyházban. Ez a két könyv óriási felzúdulást okozott a diktatórikus állammal kollaboráló egyházi vezetők körében. Mert az önéletrajzi írások rendkívül részletesen és pontosan leírják nemcsak Ordass püspök és az evangélikus egyház életét egészen a hatvanas évek végéig, de leleplezik azt a sok gonoszságot is, amit az államhatalom és az állammal kollaboráló egyházi vezetők a szocialista diktatúra alatt elkövettek.

Egyházunk Ordass Lajost másodszor csak 1978. február 6-án bekövetkezett halála után 17 évvel, 1995-ben rehabilitálta, megál-

lapítva többek között azt, hogy 1945-ben történt megválasztásától halála napjáig folytonosan a Magyarországi Evangélikus Egyház püspöke volt. (A püspök úr második rehabilitációjának kezdeményezése elsősorban az azóta elhunyt ifj. Fasang Árpád zongoraművésznek köszönhető.)

Elmondhatjuk, hogy sokoldalú, gazdag öröksége olyan lelki erő, ami a kívülről és belülről egyaránt rombolt egyházunknak a megújulás egyik fedezete lehetett. Ordass püspök mindig az igazságot hirdette, és ebben soha nem volt hajlandó megalkuvásra. Budahegyvidéki gyülekezetünkben mi is szeretettel emlékezünk személyére.

Kézdy Pál, presbiter

F E L H Í V Á S

Gyülekezetünk idén ünnepli templomunk felszentelésének 20. évfordulóját!

Büszkék vagyunk gyönyörű templomunkra, ami harmonikus egységet alkot a szépen felújított gyülekezeti házzal. Az elmúlt húsz évben mindent megtettünk annak érdekében, hogy épületeink szép állapota fennmaradjon.

Kék Golyó utca menti kerítésünk az utóbbi években jelentősen leromlott, ezért sürgősen szükség van annak helyreállítására. Gyülekezetünk presbitériuma meghozta a döntést, hogy a 20. évforduló alkalmából felújítatjuk a kerítést.

A munkát a nyár folyamán kívánjuk elvégeztetni, amelynek várható költsége 7-7,5 millió forint. Mivel nem szeretnénk minden tartalékunkat erre felhasználni, a költségek körülbelül harmadát céladományokból kívánánk fedezni.

**Kérjük gyülekezetünk tagjainak a segítségét,
hogy ehhez a célhoz lehetőségeikhez mérten járuljanak hozzá!**

**A céladományokat 2021. június 30-ig várjuk „20. évforduló” közleménnyel,
banki átutalással OTP 11712004-22458078 számlaszámunkra
vagy készpénzes befizetéssel gyülekezeti pénztárunkba.**

Minden hozzájárulást hálásan köszönünk! Erős vár a mi Istenünk!

Budapest, 2021. március 23-án, a presbitérium nevében:

Keczkó Pál, igazgató lelkész

dr. Vidovszky István, felügyelő

Gyülekezeti alkalmaink

ISTENTISZTELETEK

**Minden vasárnap 10 órakor
videofelvételről**

A felvételek a honlapon megtalálhatók:
<https://hegyvidek.lutheran.hu/>

GYERMEK BIBLIAKÖR

Minden vasárnap 11 órakor zoom-on

BIBLIAÓRÁK

Keddi bibliaóra 18 órakor zoom-on

Csütörtöki bibliaóra videofelvételen
a honlapon: <https://hegyvidek.lutheran.hu/>

HITTANÓRÁK

Hétfőn 17 órakor
óvodások és kisiskolások részére zoom-on

IFJÚSÁGI ÉS FIATAL FELNŐTT ÓRÁK

Fiatal felnőttek bibliaórája:
megbeszélés szerinti csütörtök este
zoom-on

Ifjúsági óra:
péntekenként 17:30-kor zoom-on

Konfirmációi előkészítés:
csütörtökön 16 órakor zoom-on

HÁZASPÁROS KÖR

Megbeszélés szerinti csütörtök este
zoom-on

BABA-MAMA KÖR

Minden hónap 2. és 4. keddjén
délelőtt 10 órakor zoom-on

ÉGIGÉRŐ

Erős vár a mi Istenünk!

A BUDAHEGYVIDÉKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG LAPJA, MEGJELENIK ÉVENTE 4 ALKALOMMAL

Kiadó: Keczkó Pál lelkész | 1123 Budapest, Kék Golyó utca 17. | Telefon: +36 1 224 0640; +36 20 824 3460

E-mail: pal.keczko@lutheran.hu | Szerkeszti: Borókay Ferenc, Keczkó Szilvia, Kézdy Pál

hegyvidek.lutheran.hu

Típo, tördelés: Kappéter Ákos | Nyomdai kivitelezés: Rózsa Gábor nyomdája

A KIADVÁNY MEGJELENÉSÉT A XII. KERÜLETI HEGYVIDÉKI ÖNKORMÁNYZAT TÁMOGATJA.